

A drótkeretet egy másik (vele egy síkban fekvő, és mondjuk ugyancsak négyzet alakú) nagyobb drótkeretbe foglaljuk, és az egész elrendezést szappanoldatba mártjuk. A kialakuló hárták közül a cérnaszálon belül levőket kipukkasztjuk, a cérnaszálon kívül, de a kisebb négyzeten belül levő hárták felületi feszültségét pedig

(valamilyen vegyszer hozzáadásával) az eredeti érték felére csökkentjük.

Milyen alakot vesz fel a cérnaszál egyensúlyi helyzetben? (Feltételezhetjük, hogy a cérna – a két rögzített pontját leszámítva – szabadon elcsúszhat a drótkereten.)

(G. P.)

KÖNYVESPOLC

Ralph W. Moss: SZENT-GYÖRGYI ALBERT

Fordította: Bakács Tibor, Typotex Kiadó, Budapest 2003, 341 o.

Kiváló életrajzi könyvet kap kezébe az olvasó, mely *Szent-Györgyi Albert* mind tudományos karrierjét, mind magánéletét bemutatja. A könyv szerzője rendelkezik magyar gyökerekkel édesanyja révén. Többször járt hazánkban, ahol sok segítséget kapott írása elkészítéséhez. De munkájában segítségére volt maga Szent-Györgyi Albert is, akivel 1980–85 között többször személyesen beszélgetett a könyv írása kapcsán. Az életrajz hitelességét számtalan dokumentummal támasztja alá, melyekre való hivatkozások, esetleges kiegészítések a „Jegyzetek” részben megtalálhatók. A személyes vonatkozások erősítését szolgálja a három Függelék, továbbá a könyv végén található számtalan fotó.

Az író részletesen bemutatja Szent-Györgyi Albert tudományos eredményeit és az azokhoz vezető út fő momentumait. Szent-Györgyi munkásságának középpontjában a legfontosabb kérdés valójában az élet mikéntjének megértése volt, felfedezéseit e cél eléréshez vezető egyes állomásoknak tekintette. Ez elmondható mind a C-vitamin, mind a citromsav-ciklus felfedezéséről, majd később az izommal kapcsolatos kutatásairól, végül utolsó évtizedeiben a rák gyógyításával kapcsolatos munkásságáról.

A biológiai oxidációval már az 1920-as évek elején, Groningenben kezdett el foglalkozni. Kutatásai közben olyan dolgokat vett észre, melyek mások számára is ismerős tapasztalatot jelentettek, de azokon nem csodálkoztak el. Például egyes növények, gyümölcsök megbarbadnak, míg mások nem, például narancs, citrom. Ezért egyik fő kutatási módszere az volt, hogy megismételte a már addig leírt kísérleteket, és közben arra figyelt, hogy észre tud-e venni olyan dolgokat, amelyek kicsit másképpen mennek végbe, mint az az addigi szakirodalomban szerepelt, hiszen majd azt lesz érdemes kutatnia. És ezért nem értett egyet az élete vége felé kibontakozó pályázati

rendszerrel, mely napjaink kutatási finanszírozási rendszerének is meghatározó eleme, hogy már a munka kezdetén meg kell tervezni a teljes kutatási folyamatot a várható eredményekkel együtt. Szerinte ez lehetetlen, hiszen nem tudhatja a kutató, hogy adott esetben milyen váratlan kérdésre bukkan.

Hollandiai éveit nagy szegénységben élt feleségével és lányával. Majdnem fel is adta a tudományos munkát, míg váratlanul, felfigyeltek eredményeire, Cambridge-ben kapott állást. Itt szerezte meg PhD-fokozatát is. Ezt követően költözött Szegedre, ahol Nobel-díjas felfedezését megtette a szegedi paprika segítségével. Majd a háborús évek következtek. A könyv nagy érdeme, hogy a szerző nemcsak a tudományos eredmények felé vezető, nemegyszer rögzös út rejtelseibe vezeti be az olvasót, hanem korhűen mutatja be a korabeli, elsősorban magyar, történelmi hátteret is Szent-Györgyi életén keresztül. A könyvnek ezek a fejezetei szinte krimibe illőnek tekinthetők.

A szerző bemutatja azokat a kutatással kapcsolatos folyamatokat is, melyek ugyan nem tekinthetők minden esetben dicsőségesnek, mégis sokszor előkerültek a tudomány története során. Ezek a prioritási viták. Szent-Györgyi többször került ilyen viták középpontjába. Az egyik esetben *C.G. Kinggel*, aki még Nobel-díja jogosságát is kétségbe vonta, majd később egyik hűséges munkatársa, *Banga Ilona* védelmében. Az Amerikai Egyesült Államokban eltöltött évek nehézségei sem maradtak ki a könyvből, és Szent-Györgyi halála körül felmerült problémák sem.

Összefoglalva, a kiváló és izgalmas könyvet ajánlom mindazok számára, akik hiteles képet szeretnének kapni hazánk egyik kutatóóriásáról, Szent-Györgyi Albertről.

Radnóti Katalin

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat
2005. május 28-án, szombaton
tartja ez évi, tisztújító Küldöttközgyűlését.